

Násilí v rodině

Domácí násilí, občas možná i „domácí terorismus“ je jev, se kterým se můžeme setkat poměrně často. Cílem výzkumu je přispět ke zjištění příčin takového problému. Zároveň také jde-li o problém typický pro rodiny s nižším vzděláním a nižší životní úrovní nebo zda k takovým případům dochází naopak i v rodinách s vysokoškolským vzděláním a velmi dobrou životní úrovní.

Komentář [k1]: Výzkum, tak jak jej prezentuje, by mohl přinést informace spíše o podobách a okolnostech násilí v rodině než jeho příčinách.

Komentář [k2]: Všechna tato konstatování by měla být ukotvena v teorii.

Základní výzkumná otázka: Jaké jsou možné příčiny násilí v rodině?

Odvozené výzkumné otázky:

- Jakým způsobem se u obětí projevují důsledky takového násilí?
- Jak souvisí míra agresivity násilníků s velikostí jejich IQ?
- Jaká je souvislost existence násilí v rodině s životní úrovní jejich členů?
- Dopouštějí se násilí častěji lidé s nižším vzděláním?

Kontext výzkumu

Domov může být často idealizován jako jistá záruka štěstí a pohody. Přitom se ale v současnosti stal nejméně bezpečným místem. Podle statistických údajů dochází k fyzickému násilí častěji doma než na ulici. Proč se násilí v rodině objevuje v takové míře?

Komentář [k3]: Statistických údajů publikovaných kde?

Sběr dat

Sběr dat bude proveden technikami obsahová analýza dokumentů (případně osobních dokumentů) a nestandardizovaným rozhovorem.

Obsahová analýza dokumentů má za cíl analyzovat texty jakéhokoli druhu na základě jejich obsahu a výpovědí. Osobní dokumenty jsou pak respondentova osobní výpověď o vlastním

Komentář [k4]: Nestandardizovaný rozhovor není technikou kvantitativního výzkumu.

Komentář [k5]: Proč si myslíte, že obsahová analýza je vhodným nástrojem? Pokud se jedná o osoby, kteří si nevedou denník ani nepiší dopisy, vyloučíte je z výzkumu? Jinak řečeno, pachatelé domácího násilí, kteří si vedou denník, a ještě v něm svoje činy zaznamenávají, podle mého soudu tvoří výraznou menšinu, výsledky takto zjištěné nemůžete zobecnit. Podobně u obětí.

životě nebo úvaha o určité události, problému. Konkrétně jde tedy o materiály jako jsou autobiografie, deníky, dopisy a dlouhé nestandardizované rozhovory, doslova zapsané.

Nestandardizovaný rozhovor je interakcí mezi tazatelem a respondentem pro který platí, že se začíná spíše vágně formulovaným seznamem otázek, který připouští otevřenost k neočekávanému.

Zkoumaná populace

Cílem konstrukce vzorku je reprezentovat populaci problému, populaci jeho relevantních dimenzí. Zkoumány tedy budou pouze rodiny, samozřejmě i neúplné. Základní populací pro výzkum tvoří všechny osoby žijící v rodině na území České republiky, bez ohledu na jejich věk a pohlaví.

Velikost vzorku bude záviset na tom, kolik jedinců z kolika skupin bude nutné zkoumat. Proces upřesňování hypotéz a konceptů bude pokračovat tak dlouho, dokud nová informace nepovede k dalším změnám, tedy dokud nebude výzkum „teoreticky nasycen“, dokud nebude dosaženo „teoretické saturace“. (Teoretická saturace je takový stav výzkumu, kdy je možné ho ukončit. Výzkumný tým nedochází k novým zjištěním a poznatkům.)

Komentář [k6]: Kvantitativní výzkum počítá se zobecněním na cílovou populaci. Proč si myslíte, že vaše výsledky není možné generalizovat?

Operacionalizace

Rodina představuje skupinu osob, které jsou přímo spjaté příbuzenskými vztahy. Dospělí členové nesou odpovědnost za výchovu dětí. Rodina nukleárního typu se skládá z manželů a jejich vlastních nebo adoptovaných dětí. Všichni žijí ve společné domácnosti. Součástí rozšířené rodiny mohou být prarodiče, bratři, sestry, jejich partneři apod. V neúplné rodině figuruje pouze jeden rodič. (Např. rozvedená manželství, úmrtí jednoho z rodičů.)

Manželství je sociálně přijímaný sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci opačného pohlaví.

Komentář [k7]: Tak to je nebo by to tak mělo být. Je tato premisa podmínkou, abyste skupinu příbuzensky spojených lidí považovali za rodinu?

Komentář [k8]: Co když jsou manželé rozvedeni a nežijí ve společné domácnosti. Je z vašeho hlediska matka s dětmi považována za rodinu i když neúplnou. Násilí se může dopouštět druh nebo občasné docházející manžel?

Násilí je uplatněná síla k překonání odporu. |
Nižší vzdělání - pro účely výzkumu budou jako jedinci s nižším vzděláním považovány všechny osoby, které dosáhly maximálního vzdělání absolvováním základní školy. |

Komentář [k9]: V literatuře byste možná našli vhodnější operacionální definici, která by rozlišovala násilí fyzické a psychické. Myslíte si rovněž, že násilí např. na dětech je způsobeno jejich odporem.

Životní úroveň značí vlastněný majetek, příslušnost k určité sociální třídě apod.

Komentář [k10]: Bylo by lepší použít škálu, která by umožňovala srovnat různé stupně vzdělání, např. stedoškoláky a vysokoškoláky.

IQ, inteligence, schopnost učit se ze zkušenosti, přizpůsobit se, řešit nové problémy, orientovat se v nových situacích na základě určování důležitých souvislostí. |

Komentář [k11]: Používání testu IQ není sociologicky relevantní. Navíc jak byste u respondentů IQ měřili. Museli byste každému respondentovi předložit test IQ a odborně ho vyhodnotit.

Strategie výzkumu

Použito bude dotazování jednotlivců, kteří se násilí dopouštěli, | tazány budou rovněž oběti násilných činů. Dokumenty týkající se problematiky budou zkoumány a podrobeny analýze.

Komentář [k12]: Jak byste na ně získali kontakt. Domácí násilí je problematické zejména proto, že je utajované. Takový člověk by vám pravděpodobně na otázku: Proč kopete svoji ženu do hlavy? odmítl odpovědět. Standardizovaný dotazník by rovněž nezachytil příčiny násilí v rodině, což je hlavním cílem vašeho výzkumu.

Cílem výzkumu je pokus o přiblížení možných příčin domácího násilí. Získané poznatky by mohly přispět k eliminaci tohoto patologického jevu na minimum. |

Komentář [k13]: Kde berete tuto jistotu. Informace o domácím násilí v rodině již existují, tento jev se však zatím eliminovat nepodařilo. Jedním z důvodů může být patová situace oběti, která nemá kam odejít, nebo si vůbec neuvědomuje, že se obětí stala.

Výzkum bude zahájen 1. 9. 2003, předpokládaná doba trvání je 1 rok. Ukončen by tedy měl být 31. 8. 2004. Délka závisí na konkrétním postupu a stavu výzkumu.

Prezentace výsledků v Sociologickém časopise.

Použitá literatura:

Brož, J.: *Česká média nejsou vůbec zlá*. Tvar 1994, č. 19, str. 22

Coss, S.: *Ženy a děti potřebují ochranu*. Evropský dialog 1999, č. 4, str. 20 - 28

Čermák, I.: *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998

Gjuričová, J.: *Prostituce v mantinelech zákona*. Veřejná správa 1994, č. 24, str. 12, 21

Gjuričová, Š.: *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000

Hrbáček, J., Šrajer, B.: *Žena jako zboží*. Týden 2000, č. 34, str. 38 - 45

Jelínek, J., Sovák, K.: *Trestní zákon a trestní řád*. Linde: Praha 2000

La Fontaine, J.: *Child Sexual Abuse*. Cambridge: Polity Press, 1993

Laumann, E. at al.: *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States*. Chicago: University of Chicago Press, 1994

Lemert, E.: *Human Deviance, Social Problems and Social Control*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1972

Marešová A., Scheinost M.: *Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000*. Sociologický časopis 2001, č. 1, str. 23 - 42

Matoušek, O.: Kroftová A.: *Mládež a delikvence*. Portál: Praha 1998

Nožina, M.: *Česká republika na křižovatkách mezinárodního zločinu*. Mezinárodní politika 1999, č. 3, str. 4 - 7

Sborník přednášek česko-ukrajinské konference: Obchod se ženami v poskomunistických zemích střední a východní Evropy. La Strada Česká republika: Praha 1998

Sborník textů ze semináře „Týden solidarity se ženami z válkou zasažených oblastí“. Gender studies: Jihlava 2000